

„МЕДИЦИНСКИ ГРИЖИ НА БОРДА НА КОРАБА - ОПРЕСНИТЕЛЕН”	Стр. 1 от 11	Редакция <i>първа</i>	Дата 08.06.2017г.
--	--------------	-----------------------	----------------------

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
Агенция „Морска администрация”

ОДОБРЯВАМ:

ЗАЛИЧЕНО НА ОСНОВАНИЕ ЧЛ 59 ЗЗЛД

кдп инж. Живко Петров

Изпълнителен директор на

ИА „Морска администрация”

08.06.2017 г., София

НАЦИОНАЛЕН СТАНДАРТ

За провеждане на обучение в курс
„МЕДИЦИНСКИ ГРИЖИ НА БОРДА НА КОРАБА - ОПРЕСНИТЕЛЕН”
„Proficiency in Medical Care on Board - refresher”

ФОРМА НА ОБУЧЕНИЕ:	РЕДОВНО
ПРОГРАМНИ ЧАСОВЕ:	16
МИНИМАЛЕН БРОЙ КУРСИСТИ:	НЕ ПО-МАЛКО ОТ НЕОБХОДИМИТЕ ЗА ПРАКТИЧЕСКИТЕ УПРАЖНЕНИЯ
МАКСИМАЛЕН БРОЙ КУРСИСТИ:	СЪГЛАСНО НАЛИЧНАТА МАТЕРИАЛНА БАЗА
МИНИМАЛЕН БРОЙ КУРСИСТИ В ГРУПАТА ЗА УПРАЖНЕНИЯ:	НЕ ПО-МАЛКО ОТ НЕОБХОДИМИТЕ ЗА ПРАКТИЧЕСКИТЕ УПРАЖНЕНИЯ
МАКСИМАЛЕН БРОЙ КУРСИСТИ В ГРУПАТА ЗА УПРАЖНЕНИЯ:	СЪГЛАСНО НАЛИЧНАТА МАТЕРИАЛНА БАЗА

„МЕДИЦИНСКИ ГРИЖИ НА БОРДА НА КОРАБА - ОПРЕСНИТЕЛЕН“	Стр. 2 от 11	Редакция първа	Дата 08.06.2017г.
--	--------------	----------------	----------------------

1. ПРЕДМЕТ НА КУРСА

Курсът е предназначен да опресни и осъвремени медицинската подготовка на капитани или други лица от корабния екипаж, натоварени от корабоприитежателя със задължението да осигуряват медицинско обслужване на болни и пострадали на борда на кораба лица, които са преминали основния курс преди повече от пет години..

2. ЦЕЛИ

Лицата, които успешно преминават този курс, осъвременяват и затвърждават знанията и уменията си, изисквани от правило VI/4 и таблица А-VI/4, точки 4 - 6 на кодекса на STCW 78 (както е изменена и допълнена), Директива 2008/106/ на Европейския парламент и Съвета на ЕО, както е изменена и допълнена, Морската трудова конвенция, Международните здравни правила на Международната здравна организация и Международната организация на труда и Наредба №9 на министерство на транспорта, информационните технологии и съобщенията.

Те трябва:

- **да знаят:** правилата за оказване на грижи на пострадали при злополука; основните принципи на обслужване на болните; симптомите на различните заболявания на море; гинекологичните заболявания и проблемите свързани с бременността и раждането; признаците за смърт и правилата за съхранение на труп на борда на кораба; правилата за извършване на медицински консултации с брегови служби; задълженията свързани с поддържане и контрол на хигиената на борда на кораба, и

- **да умеят:** да поставят инжекции, катетър и обработват и лекуват рани; да идентифицират различните видове заболявания на море; да разпознават признаците на злоупотреба с алкохол и наркотици и прилагат адекватни методи на лечение; да прилагат правилно процедури при лечение на стоматологични проблеми; да прилагат правилно процедури при медицинското обслужване на корабокрушенци; да провеждат успешно медицински консултации с брегови служби предоставящи такива; да подготвят болен за евакуация с кораб и/ или хеликоптер; правилно да водят медицинската документация на борда и съставят доклади до медицинските власти; да дезинфектират, стерилизират и правилно да използват медицинския инструментариум на кораба; правилно да ползват корабния медицински справочник

3. ФОРМА НА ПРОВЕЖДАНЕ НА КУРСА

Обучението се провежда присъствено в одобрена от ИА "Морска администрация" лекционна зала за теоретични занятия и специално оборудван кабинет/кабинети за практическите упражнения. Часовете посочени в тематичния план и учебната програма са учебни часове по 45 минути. Курсът се организира и провежда в съответствие с процедурите от системата за управление на качеството на учебното заведение. Занятията се планират така, че да не надвишават 10 часа дневно. Тяхната методическа последователност и почивки се определят в разписанието на занятията в курса – Приложение № 1.

При започване на курса на курсистите се предоставят учебни помощни материали (тематичен план, разписание на занятията, записки на курсиста, указания/инструкции за ползване на оборудването), а в тема № 1 се разясняват предметът и целите на курса, както и мерките за безопасност по време на провеждането му. Лекторът, в зависимост от нивото на усвояване на материала от обучаемите по дадена тема, може да променя продължителността на определената лекция или практическо упражнение за сметка на лекция/практическо упражнение по същата тема. Курсът завършва с провеждане на теоретичен и практически изпит.

„МЕДИЦИНСКИ ГРИЖИ НА БОРДА НА КОРАБА - ОПРЕСНИТЕЛЕН”	Стр. 3 от 11	Редакция първа	Дата 08.06.2017г.
--	--------------	----------------	----------------------

4. ВХОДНИ СТАНДАРТИ

Обучаемите трябва да са преминали одобрен първоначален курс „Медицински грижи на борда на кораба”.

Преди началото на курса, обучаващата институция извършва проверка на кандидатите за съответствие с входния стандарт и не включва в курса лица, които не отговарят на същия.

5. ИЗИСКВАНИЯ КЪМ ПРЕПОДАВАТЕЛИТЕ

Теоретичната част и практическите упражнения от курса се преподават/провеждат от **квалифицирани лекари**, запознати с особеностите на работа, травматизма и обичайните болести на борда на кораба, притежаващи лекарска квалификация и добри познания по професионален английски език. В провеждането на практическите занятия могат да участват като инструктори и лица със средно медицинско образование с подходяща квалификация под ръководството на водещия лекар - преподавател.

Лекарите и инструкторите трябва да са преминали обучение за морски инструктори по Моделен курс 6.09 на Международната морска организация (ММО) и да притежават съответното свидетелство, а тези от тях, извършващи оценка и провеждащи изпит, трябва да са преминали обучение и за оценители в съответствие с Моделен курс 3.12 на ММО и да притежават съответното свидетелство.

6. ОЦЕНКА И КРИТЕРИИ ЗА ОЦЕНКА

Оценката на знанията и уменията на обучаемите се извършва текущо в хода на провеждането на курса чрез устни изпитвания, както и чрез оценяване по време на практическите упражнения по отделните елементи и се документира в дневника на курса.

Теоретичните познания на обучаемите се установяват в края на курса с провеждането на вътрешен изпит, състоящ се от тест и практически изпит.

Тестът трябва да съдържа въпроси от всички теми на учебната програма и се състои от 45 въпроса. Провежда се за време до 45 минути и се приема за успешно преминал, ако са дадени минимум 39 верни отговора.

За успешно преминал практическия изпит се счита обучаем, който е покрил критериите на всяко едно упражнение, , посочени в приложение № 2.

За успешно преминал курса се счита обучаем, който е преминал успешно теоретичния тест и практическия изпит по всички теми и задачи.

Оценките от теста и практическия изпит за всеки един обучаем се вписват в дневника на курса.

Курсист, който не положи успешно теста и/или практическия изпит има право в срок до един месец да се яви повторно на изпит. При повторен отрицателен резултат, курсистът преминава отново курса в пълен обем.

7. ДОКУМЕНТИРАНЕ

Преди започване на всеки курс, учебното заведение информира писмено съответната ДМА за разписанието на курса и участниците в него. При промяна в обстоятелствата на организирания курс (отпадане на участник, промяна на разписание, промяна на преподавател, зала и др.) учебното заведение трябва да информира своевременно ДМА за това. Документирането на провеждането на курса се извършва в дневник, който е част от СУК на учебното заведение, и който съдържа най-малко данните в Приложение № 11 към чл. 56, ал. 1 от Наредба № 6 за компетентност на морските лица в Република България. За всеки курс се поддържа документация за входящото ниво на обучаемите (фотокопия на документи, доказващи съответствието на входните стандарти за всеки курсист). Учебното заведение извършва видеозапис на теоретичния и практически изпит. Цялата документация по провеждането на курса (лекции, попълнените от курсистите тестове, копие от видеозаписа* на

„МЕДИЦИНСКИ ГРИЖИ НА БОРДА НА КОРАБА - ОПРЕСНИТЕЛЕН”	Стр. 4 от 11	Редакция първа	Дата 08.06.2017г.
--	--------------	----------------	----------------------

теоретичния и практическия изпит, копие на свидетелството за професионална квалификация „Оказване на медицински грижи на борда“) се съхранява в продължение на 5 (пет) години от организатора на курса. Тези изисквания по документиране трябва да бъдат включени в процедурите от системата за управление на качеството на съответната обучаваща институция.

След приключване на курса, обучаващата институция представя в съответната дирекция „Морска администрация” на електронен носител: сканирани документи (дневник на курса, протокол от изпита, решенията по време на изпита тестове), копие на видеозаписа на теоретичния и практическия изпит. Два броя протоколи от изпита се представят задължително и на хартиен носител за одобрение от директора на съответната дирекция „Морска администрация” – по един за обучаващата институция и един за администрацията.

**ЗАБЕЛЕЖКА: Видеозаписът от изпита трябва да бъде с такова качество, че да осигурява наблюдение на всички лица полагащи изпита, за цялото време на изпита с възможност за добро разпознаване на лицата и техните действия по време на изпита.*

8. ОСВИДЕТЕЛСТВАНЕ

На лицата, успешно завършили курса, се издава удостоверение от обучаващата институция по форма, съгласно съществуващата система за управление на качеството и съдържащо най-малко данните, посочени в приложение № 3. На база одобрен от директора на съответната дирекция „Морска администрация” протокол, лицето има основание да заяви административна услуга за издаване на свидетелство за професионална квалификация за оказване на медицински грижи на борда в ИА „Морска администрация”. Издаваното свидетелство от ИА „Морска администрация” е със срок до 5 години, считано от датата на одобряване на протокола.

9. ТЕХНИЧЕСКИ СРЕДСТВА И УЧЕБНИ МАТЕРИАЛИ ЗА ОБУЧЕНИЕ

Залите, помещенията, техническите средства и учебни материали и консумативи, необходими за провеждане на този курс трябва да съответстват на тези, които се изискват за провеждане на подготвителния курс „Медицински грижи на борда на кораба”.

10. ТЕМАТИЧЕН ПЛАН

	ТЕМИ	Лекции (часове)	Упражнения (часове)	Всичко (часове)
1.	Въведение в курса. Предмет и цели. Организация. Мерки за безопасност.	0.5	-	0.5
2.	Първа медицинска помощ – опресняване на знанията и уменията	0.5	1.0	1.5
3.	Грижи за болните и пострадалите при злополука	-	3.0	3.0
4.	Основни аспекти на медицинските грижи	0.5	3.5	4.0
5.	Заболявания. Спешни и неотложни състояния	2.0	-	2.0
6.	Международни здравни правила. Медицинска консултация с брегови служби по радиото. Тропически и инфекциозни заболявания. Грижи за корабкрушенци.	2.0	-	2.0
7.	Администриране на корабната аптека – новости. Медицинско оборудване и консумативи - новости	1.0	-	1.0
	Теоретичен и практически изпит	-	2.0	2.0
	Общо часове за курса	6.5	9.5	16

„МЕДИЦИНСКИ ГРИЖИ НА БОРДА НА КОРАБА - ОПРЕСНИТЕЛЕН”	Стр. 5 от 11	Редакция първа	Дата 08.06.2017г.
--	--------------	----------------	----------------------

11. УЧЕБНА ПРОГРАМА

	ТЕМИ	Лекции (часове)	Упражнения (часове)	Всичко (часове)
1.	Въведение в курса. Предмет и цели. Организация. Мерки за безопасност.	0.5	-	0.5
2.	Първа медицинска помощ – опресняване на знанията и уменията: - Оценка на риска; - Основни жизнени функции (ABC); - Клинична смърт; - Кардио-пулмонална ресусцитация (CPR); - Работа с автоматичен външен дефибрилатор AED; - Анамнеза и преглед на пострадали; - Изследване на урина; - Остри кръвотечения, шок и остри отравяния на борда на кораба.	0.5	1.0	1.5
3.	Грижи за болните и пострадалите при злополука: - Травми на главата – разпознаване и грижи за пострадалия; - Грижи за пострадалия при травми на носа, гърлото и очите; - Травми на гръдния кош; - Травми на корема, остър корем; - Вътрешно и външно кървене; - Фрактури, размествания и вътрешни наранявания; - Стрес, хипотермия, измръзвания, изгаряния, дехидратация, топлинен удар; - Техники за шиене и клампиране; - Облекчаване на болката; - Превръзки и бандажиране	-	3.0	3.0
4.	Основни аспекти на медицинските грижи: - Основни принципи на грижи за болните; - Поставяне на инжекции – мускулни, венозни и подкожни; - Включване на венозна инфузия и абокат; - Поставяне на уретрален катетър; - Обработка и лечение на рани	0.5	3.5	4.0
5.	Заболявания. Спешни и неотложни състояния: - Медицинско състояние и спешни случаи; - Психични и неврологични заболявания; - Заболявания на храносмилателната система и коремните органи; - Заболявания на сърцето, сърдечносъдовата и дихателната система; - Заболявания на урогениталната система; - Заболявания на ушите, носа, гърлото, очите	2.0	-	2.0

„МЕДИЦИНСКИ ГРИЖИ НА БОРДА НА КОРАБА - ОПРЕСНИТЕЛЕН”	Стр. 6 от 11	Редакция първа	Дата 08.06.2017г.
--	--------------	----------------	----------------------

	и кожата; - Отравяния и алергични реакции; - Заболявания на зъбите и венците; - Тропически и инфекциозни заболявания; - Полово предавани заболявания; - Шок			
6.	Международни здравни правила. Медицинска консултация с брегови служби по радиото. Тропически и инфекциозни заболявания. Грижи за корабкрушенци: - Хигиенен контрол на борда. Профилактика. Дезинфекция и дератизация. Избухване на епидемия от отходни води; - Имунизации; - Профилактика на тропически и инфекциозни заболявания (жълта треска, малария и ебола); - Медицинска документация. - Медицинска консултация с брегови служби по радиото; - Процедури по документиране, съхранение и репатриране на загинал на борда на кораба; - Грижи за корабкрушенци.	2.0	-	2.0
7.0	Администриране на корабната аптека – новости. Медицинско оборудване и консумативи – новости: - Списък на изискуемите медикаменти, консумативи и медицинско оборудване от ММО; - Дезинфекция и стерилизация; - Хирургичен инструментариум; - Изменени международни и национални регулации, касаещи медицинските грижи на борда.	1.0	-	1.0
	Теоретичен и практически изпит	-	2.0	2.0
	Общо часове за курса	6.5	9.5	16.0

12. ЛИТЕРАТУРА, ЗАПИСКИ ЗА КУРСИСТА И МАТЕРИАЛИ ЗА ИЗПИТВАНЕ

Литературата, записките за курсиста и материали за изпитване, необходими за провеждане на този курс трябва да съответства на тези, които се изискват за провеждане на подготвителния курс „Медицински грижи на борда на кораба”

13. МЕРКИ ЗА БЕЗОПАСНОСТ ПРИ ПРОВЕЖДАНЕ НА КУРСА

При провеждане на теоретичната подготовка не се налага предприемане на мерки за безопасност извън обичайните такива.

Провеждането на практическите упражнения се извършва под ръководството на квалифициран преподавател, съгласно т.5 от настоящия стандарт, при спазване указанията за безопасност на производителите на съответните прибори и апарати, след предварителен инструктаж за безопасни и

„МЕДИЦИНСКИ ГРИЖИ НА БОРДА НА КОРАБА - ОПРЕСНИТЕЛЕН”	Стр. 7 от 11	Редакция <i>първа</i>	<i>Дата</i> 08.06.2017г.
---	--------------	-----------------------	-----------------------------

здравословни условия на труд, който се документира в дневник за инструктаж.

14. АКТУАЛНОСТ НА КУРСА

Националният стандарт за провеждане на курса е съставен в изпълнение разпоредбата на Наредба №9 за медицинското обслужване и се базира на препоръките в моделен курс “Medical Care” на Международната морска организация.

При промяна на този стандарт, провеждането на курсове от учебните заведения по старите програми се прекратява. Започналите преди промяната на Националния стандарт курсове завършват по действащата към момента на започване на курса учебна програма. Учебните заведения актуализират своята програма за курса в съответствие с процедурите си от системата за управление на качеството и изпращат същата за одобрение от ИА „Морска администрация”.

„МЕДИЦИНСКИ ГРИЖИ НА БОРДА НА КОРАБА - ОПРЕСНИТЕЛЕН”	Стр. 8 от 11	Редакция първа	Дата 08.06.2017г.
--	--------------	----------------	----------------------

Приложение № 1

РАЗПИСАНИЕ НА ЗАНЯТИЯТА В КУРС „МЕДИЦИНСКИ ГРИЖИ НА БОРДА НА КОРАБА - ОПРЕСНИТЕЛЕН”

от до

Дата	От - до	Часа	Тема	Зала / Преподавател	Часове			
					Л	У	П	
1 ^{ви} ден 01.01.20..	0800-0930	2.0	Въведение в курса. Предмет и цели. Организация. Мерки за безопасност.	Зала 1/ Иванов	2.0	-	-	2.0
	0900-0945	1.0	Първа медицинска помощ – опресняване на знанията и уменията	Зала 1/ Иванов	1.0	-	-	1.0
	1000-1130	2.0	Грижи за болните и пострадалите на знанията и уменията	Зала 2/ Стоева	-	2.0	-	2.0
	1145-1230	1.0	Грижи за болните и пострадалите при злополука	Зала 2/ Стоева	-	1.0	-	1.0
	1230-1300		Почивка					
2 ^{ри} ден 02.01.20..	1300 - 1430	2.0	Основни аспекти на медицинските грижи	Зала 2/ Стоева		2.0	-	2.0
	1445-1530	1.0	Основни аспекти на медицинските грижи	Зала 2/ Стоева		1.0	-	1.0
Общо часове								

Ръководител на курса: (.....)

Л – лекции; У – упражнения; П – практическо занятие

ПРАКТИЧЕСКИ УПРАЖНЕНИЯ И КРИТЕРИИ ЗА ОЦЕНКА

№	Практическо упражнение	Оценка	
		Да	Не
1.	Реанимация на пострадал човек - правене на изкуствено дишане по метода „уста в уста”, „уста в нос” и с апарата за изкуствено дишане - правене на сърдечен масаж - едновременно правене на изкуствено дишане и сърдечен масаж.	Пострадалият е поставен в правилното положение за реанимация. Мястото за прилагане на сърдечен масаж е точно избрано. Последователността на изкуственото дишане и масажа е правилна. Точно са спазени силата, честотата на прилагане на изкуственото дишане и сърдечен масаж.	Пострадалият не е поставен в правилна позиция, не е освободен от дрехите. При реанимация върху манекен – когато същият дава сигнализация за неправилна манипулация.
2.	Спиране на остро кръвотечение от горен/долен крайник.	Време за изпълнение до 10 мин. Изпитваният демонстрира следните действия и умения: - избран е подходящ начин за спиране на кръвотечението: директна компресия в раната, пристягаща превръзка или поставяне на турникет - правилно е определена точката на притискане за спиране на кръвотечението - правилно е превързана раната, като превръзката е добре стегната - турникетът е поставен на правилното място, като е написано времето на поставянето му	Не е избран подходящ начин за спиране на кръвотечението. Превръзката не е направена правилно. Кръвотечението не е спряно. Липсва запис за времето на поставяне на турникета.
3.	Поставяне на шина на горен или долен крайник с подръчни средства и средства от медицинската чанта	Време за изпълнение до 10 мин. Изпитваният демонстрира следните действия и умения: - избрана е подходяща шина или подръчен материал - шината е поставена на подходящото място - шината не е пристегната повече от необходимото и е осигурена нормална циркулация на кръвта - шинираният крайник е правилно обездвижен	Избрана е неподходяща шина. Шината е стегната повече от необходимото или недостатъчно пристегната и може да се освободи. Шината е поставена на неподходящо място. Крайникът не е имобилизиран надеждно.
4.	Поставяне на подкожна инжекция	Изпитваният демонстрира следните действия и умения: - спазва асептика и антисептика - дезинфектира мястото на убождане - изгонва въздуха от спринцовката - многократно прочита името на лекарството и се убеждава за начина на приложение и необходимата доза - въвежда лекарството бавно - знае страничните действия на лекарството	Не спазва асептика и антисептика. Не се убеждава категорично за вида на лекарството, начина за приложение и дозата. Не изгонва въздуха от спринцовката. Въвежда бързо лекарството.
5.	Поставяне на мускулна инжекция	Изпитваният демонстрира следните действия и умения: - правилно определя мястото за	Не спазва асептика и антисептика. Не се убеждава категорично за вида на лекарството, начина за

		<p>апликация на лекарството</p> <ul style="list-style-type: none"> - владее техниката на мускулната инжекция - въвежда лекарството бавно - знае страничните действия на лекарството - не смесва в една спринцовка 2 лекарства без указания - при инжектиране на големи количества лекарство - сменя полето на апликация 	<p>приложение и дозата.</p> <p>Не изгонва въздуха от спринцовката.</p> <p>Не определя правилното място за апликация.</p> <p>Въвежда бързо лекарството.</p> <p>Не владее техниката на мускулната инжекция.</p>
6.	<p>Поставяне на венозна инжекция и включване на инфузия: - сглобяване на система и включване към медицински манекен, позволяващ извършването на тази процедура</p>	<p>Операцията е изпълнена за време до 10 мин.; Успешното изпълнение се установява автоматично от електронната система на медицинския манекен или от наблюдението на изпитващия.</p> <p>Изпитваният демонстрира следните действия и умения:</p> <ul style="list-style-type: none"> - спазва асептика и антисептика - правилно подбира мястото за апликация - дезинфекцира мястото на убождане - изгонва въздуха от спринцовката - многократно прочита името на лекарството и се убеждава за начина на приложение и необходимата доза - владее техниката на венозната инжекция - въвежда лекарството бавно, а за венозната инфузията, да може да регулира скоростта на капката - знае страничните действия на лекарството - не смесва в една спринцовка 2 лекарства без указания - умее правилно за сглобява система за венозна инфузия 	<p>Не спазва асептика и антисептика.</p> <p>Не се убеждава категорично за вида на лекарството, начина за приложение и дозата.</p> <p>Не изгонва въздуха от спринцовката.</p> <p>Не определя правилното място за апликация.</p> <p>Въвежда бързо лекарството.</p> <p>Не владее техниката на венозната инжекция.</p> <p>Не може да сглоби система за венозна инфузия.</p>
7.	<p>Уретрална катетеризация на мъж.</p>	<p>Време за изпълнение 10 мин. Успешното поставяне се отчита електронно на използвания медицински манекен.</p> <p>Изпитваният демонстрира следните действия и умения:</p> <ul style="list-style-type: none"> - знае индикациите за поставяне на катетър и възможните усложнения при извършване на манипулацията - спазва асептика и антисептика - избира подходящ размер на катетъра - поставя правилно лубрикант - владее техниката на катетаризиране - апликира определеното количество стерилна течност в балончето на катетъра - отчита правилно количеството на отделената урина (диурезата) - правилно изважда катетъра 	<p>Не извършва техниката по катетеризирането правилно.</p> <p>Не спазва асептика и антисептика.</p> <p>Не успява да катетеризира манекена.</p>

СЪДЪРЖАНИЕ
на удостоверение потвърждаващо преминалото обучение

Удостоверението, издавано от обучаващата институция, с което се потвърждава успешното преминаване на подготвителния курс трябва да съдържа най-малко следната информация:

1. Официално наименование на обучаващата институция, пощенски адрес за кореспонденция, телефон, факс, електронна поща и интернет сайт (ако има такъв),
2. Наименование на документа и номер на документа, даден от обучаващата институция,
3. Точното наименование на курса,
4. Данни за обученото лице – място и дата на раждане, ЕГН, адрес на местоживеене,
5. Информация за времето на провеждане на курса (дати на започване и завършване),
6. Потвърждение, че лицето е положило успешно вътрешен изпит, номер на протокола и дата,
7. Дата и място на издаване на документа,
8. Подпис на курсиста, име и фамилия,
9. Ръководител на обучаващата институция – подпис, име и фамилия